

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Славянски филологии.....

Специалност: *Балканистика*

СЛЛ	1	0	0	1	0	6	1	7
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Д	3	2	6
Д	3	3	7

Южнославянски литератури

Преподавател: доц. д-р Ина Христова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	60
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	30
	Курсов учебен проект	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	
Обща извънаудиторна заетост		30
ОБЩА ЗАЕТОСТ		90
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		1
ОБЩО ЕКСТ		3

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Колективно обсъждане на презентации.	10%
2.	Участие в тематични дискусии в часовете .	10%
3.	Презентация	40%
4.	Изпит	40%
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е предвиден за студентите от специалност „Балканистика“. Основна цел на курса е да формира познания за специфичното присъствие на южнославянските литератури – сръбска и хърватска - в културата на Балканите. В хронологичен план е включен литературен материал от Средновековието до началото на XXI век. Организацията на литературния материал следва смяната на културно-историческите периоди и литературните направления и стилове; при представянето на литературните явления и процеси се търси открояването на ролята на геополитическия фактор и динамиката на идентичностните нагласи, проследявани по оста национално – регионално – европейско - универсално. Предвид предназначението на курса за студентите от специалност „Балканистика“, основен акцент е присъствието на общобалканските топоси и реалии в образния свят на южните славяни, както и участието на сръбската и хърватската литература в процесите на конструиране, актуализиране и активиране на културните представи и стереотипи за Балканите. Водещият литературно-исторически подход се съчетава с компаративистичен, като в хода на лекционния курс системно се конструират аналогии и се интерпретира симптоматиката на различията между сръбската и хърватската литература; открояват се общите проблемни зони и спецификата в начините на литературното им артикулиране, както и приближаванията и раздалечаванията на сръбските и хърватските нагласи към Балканите. Курсът разширява и задълбочава литературоведската, културологичната и компаративистична компетентност на студентите.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

--

Предварителни изисквания:

Базисни знания по теория на литературата.
Познания за политическата и културна история на Балканите.

Очаквани резултати:

Провокиране на траен интерес към миналото и настоящето на южнославянските литератури и култури; познаване на основни процеси и явления в южнославянските литератури; осмисляне на мястото им в духовното и културно пространство на Балканите.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Предмет, цели и задачи на лекционния курс. Южнославянските литератури в славянски, балкански, югославски и постюгославски контекст. Национални литератури, литературна идентичност и писателска принадлежност. Южнославянското сравнително литературознание.	2
2	Византийското наследство и Кирило-Методиевият книжовен модел в развитието на сръбската средновековна литература. Сръбското владетелско житие. Григорий Цамблак и Константин Костенечки в сръбската книжовна традиция. Косовският цикъл в средновековната сръбска литература.	2
3	Глаголическата традиция в средновековната хърватска литература и култура. Ренесанс и барок в литературата на Дубровник и Далмация. Тематика и жанрове. Италианско влияние. Предтечи на илиризма. Бароков славизъм.	4
4.	Културни проекти и литературни практики в края на XVIII и началото на XIX в. Сръбско Просвещение. Класицизъм в сръбската литература. Национално-езикови програми на сърби, хървати и словенци. Преструктуриране на южнославянското езиково-културно пространство.	6
5.	Европейската романтическа култура и южнославянският романтизъм. Южнославянската епическа поема. Сръбският <i>фолклорен романтизъм</i> .	6

	Хърватският национален и литературен романтизъм.	
6.	Реализмът в сръбската и хърватската литература. Сръбският разказ през втората половина на XIX век. Историческият роман и канонът на Шеноа в хърватската литература. Хърватските литературни полемики през 80-те години на XIX век. Проза на реализма.	6
7.	Типология на модернизма в южнославянските литератури. Формиране на модерно културно съзнание. Парнализъм и символизъм в сръбската литература. Хърватският литературен сецесион.	6
8.	Сръбският роман през първата половина на XX век. „Нечиста кръв“ на Борисав Станкович. Романистиката на Милош Църнянски.	4
9.	Авангардът в южнославянските литератури. Литературни програми, поетики и водещи представители на експресионизма, зенитизма и дадаизма в сръбската и хърватската литература. Сръбският сюрреализъм.	6
10.	Европа и Балканите в творчеството на Мирослав Кърлежа.	2
11.	Босна и Балканите в творчеството на Иво Андрич.	2
12.	Постмодернизмът в южнославянските литератури. Творчеството на Данило Киш и Милорад Павич. Творчеството на Дубравка Угрешич в контекста на постмодернизма и феминизма.	6
13.	Южнославянските литератури в края на XX и началото на XXI век. Литература на постюгославската културна емиграция. Литература на прехода.	6
14.	Рецепция на южнославянските литератури в България.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Кирило-Методиевата традиция и средновековните южнославянски литератури. Сръбското владетелско житие. Глаголическата традиция в хърватската средновековна култура.
2	Ренесансовата литература на Дубровник и Далмация. Хърватският петраркизъм. Комедиографията на Марин Държич.
3	Хърватският литературен барок. Иван Гундулич.
4.	Сръбското Просвещение и „геопоетическото разделение“ на сръбската

	литература и култура.
5.	Комплексът на „криворазбраната цивилизация“ в комедиографията на Йован Стерия Попович.
6.	Езиково-културната програма на Вук Караджич.
7.	„Горски венец“ на П.П. Негош в контекста на сръбския и черногорския литературен канон.
8.	Илиризъм vs хърватоцентризъм. „Смъртта на Смаил ага Ченгич“ на Иван Мажуранич в контекста на хърватския национален романтизъм.
9.	Сръбският разказ през втората половина на XIX век. Жанрови модели и водещи представители.
10.	Литературно-естетически програми в хърватската литература през втората половина на XIX век. Развитие на романовия жанр.
11.	Традиционно и модерно в романа „Нечиста кръв“ на Борисав Станкович.
12.	Модернизъмът и сюрреализъмът в сръбската литература.
13.	Хърватски модернизъм и експресионизъм.
14.	Европа и Балканите в творчеството на Мирослав Кърлежа.
15.	Романистиката на Милош Църнянски.
16.	Босна и Балканите в творчеството на Иво Андрич.
17.	Сръбски постмодернизъм. Творчеството на Данило Киш и Милорад Павич.
18.	Творчеството на Дубравка Угрешич в постюгославски културен контекст.
19.	Сръбска и хърватска литература на прехода.

Библиография

Основна:

Бонджолов, Хр., Савов, Г. *История на южнославянските литератури*. В. Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий”, 2012.

Будагова, Л. Н., Липатов, А. В., Мочалова, В.В., Рогов, А.И., Доронина, Р.Ф., Никольский. С.В., ред. *История литератур западных и южных славян*. I-III, Москва: Индрик, 1997–2001.

Дончева, Дарина. *Сръбска литература*. I част, Пловдив, УИ, 2000.

Балчева, Антоанета. *Между мита и балканските реалности. Романтизмът на славянския юг*. София, 2001;

Игов, Светозар. *Иво Андрич. Творческо развитие и художествена структура*, София, 1992.

Кирова, Лилия. *Литературно-естетически процеси на Балканите*. София, 1994.

Кирова, Лилия. *Югоизточноевропейски феномени. Символизмът и критическата мисъл в литературите на балканските славяни*, София, 1999.

Миндова, Людмила. *Гласът на барока. Иван Гундулич и хърватската барокова норма.* София: Алтера, 2011.

Ничев, Боян. *Увод в южнославянския реализъм. От фолклор към литература.* София, 1976.

Ничев, Боян. *Модернизъм и символизъм в южнославянските литератури,* София, 2002.

Преводна рецепция на европейските литератури в България, т.6. Балкански литератури. Съст. Ничев, Б., Савов, Г., Йорданова, К., Жечев, М., Станчева, Р., съст. София: Издателство на БАН, 2004.

Савов, Г., Бонджолов, Хр. *Южнославянските литератури до началото на XX век.* В. Търново, 2012.

Савов, Ганчо. *Южнославянските литератури през XX столетие. Литературно-исторически преглед.* В. Търново, 2002.

Христова, Ина. *Мирослав Кърлежа.* София: УИ "Св. Кл. Охридски", 2005.

Янева, Моника. *Рицарят на ирационалното. Творчеството на сръбския сюрреалист Марко Ристич.* Пловдив: Макрос, 2008.

Допълнителна:

Монографии и сборници

Балчева, Антоанета. *Мостове през вековете. Югоизточноевропейски диалогични полета.* София: Темто, 2010.

Бонджолов, Христо. *Ното Balcanicus като homo ludens. Сатирична картина на света в творчеството на Радое Доманович и Бранислав Нушич.* В.Търново, 2002.

Иванова Албена. *Поезията на южнославянския символизъм.* София : АИ «Проф. Марин Дринов», 2006.

Иво Андрич и неговата Босна, съставители Катя Йорданова, Ина Христова, София, 2003.

Игов, Светозар. *Иво Андрич. Исторически песимизъм и трансцендентални блянове.* Хермес, 2012.

Кирова, Лилия. *Литературно-естетически процеси на Балканите.* София. 1994.

Миндова, Людмила. *Другата Итака: за дома на литературата.* София: Изток-Запад, 2016.

Ничев, Боян. *Бранислав Нушич.* София, 1962

Оруш, Константин. *Балкански бдения.* София: Фараго, 2013.

Преводна рецепция на европейските литератури в България, т.6. Балкански литератури. Съст. Ничев, Б., Савов, Г., Йорданова, К., Жечев, М., Станчева, Р., София: Издателство на БАН, 2004.

Рецепция на славянските литератури в България и на и на българската литература в съответните страни.

<https://litreception.wordpress.com/>

Седефчева, Валентина. *Славянската тема в романите на Милош Църнянски.* В. Търново: УИ "Св. св. Кирил и Методий", 2017.

Станкова, Радослава. *Сръбската книжнина през XIII век (контекст и текст).* София: АИ "Проф. Марин Дринов", 2008.

Танцът в балканската литература. Станчева, Румяна, съст. София: Балкани, 2004.

Публикации в сборници и периодика

Балчева, Антоанета. Балканските славяни между Изтока и Запада. Исторически реминисценции и самоидентификация. В: *Проблемът Изток-Запад историческа перспектива.* София: Институт по история, Парадигма, 2003, 117-130.

Балчева, Антоанета. Усвояване на традицията между канона и модерността в южнославянските литератури“. В: *Голямото вписване или Какво сравнява сравнителното литературознание?* УИ “Св. Кл. Охридски”: София, 2009, 179-186.

Дараданова, Елена. "Невъзможният" дом на Милош Църнянски., Српски језик, књижевност, уметност, књига II, Немогуће: Завет човека и књижевности, Зборник радова са VII меѓународног научног скупа, одржаног у Крагујевцу, 26-27.10. 2012, ФИЛУМ, , 2013, 255-266.

Дараданова, Елена. „Безсмъртната“ любима в южнославянската авангардна поезия - В: *Събитие и безсмъртие /литература, език, философия, наука/.* София, 2013, 517-530.

Дончева, Дарина. Някои аспекти в развитието на експресионизма като литературно направление в южнославянските литератури. – В: *Западноевропейският модернизъм и славянските литератури,* В. Търново, 1999, 453-463.

Дончева, Дарина. Гео Милев и “Зенит”. - “Гео Милев – неудържимата пламенност”. – Сб. доклади от научна конференция, проведена на 29-30.IX.1999 г. Стара Загора 2001, 34-46.

Кирова, Лилия. Пейо К. Яворов и Антун Г. Матош (Наблюдения върху идейно-естетическия свят на двамата поети). – *Литературна мисъл*, 31, 1987, № 1, 66.

Христова, Ина. Сръбският роман – между традиционно и модерно. – В: *Под знака на европейските културни диалози.* Хр.Балабанова, Б. Минков, Д. Григоров(ред.), София: УИ “Св. Кл. Охридски”, София, 2007, 201-213.

Христова, Ина. Истината, фикцията и историята в “Гробница за Борис Давидович” на Данило Киш - В: *Истина, мистификация, лъжа в славянските езици, литератури и култури.* Сборник от X-те национални славистични четения / април 2010. Н.Иванова, Е.Дараданова... etc (съст.), София: Лектура, 2011,496-501.

Христова, Ина. Каноничната „двудомност“ на „Горски венец“ на П. П. Негош. –В: *Време и история в славянските езици, литератури и култури. Сборник с доклади от Единадесетите национални славистични четения 19–21 април 2012, Том II – Литературознание. Фолклор,* ред. Панайот Карагьозов, Валентин Гешев, Калина Бахнева, Ина Христова, Маргарита Младенова, София: УИ" Св. Климент Охридски", 2012, 334-340.

Христова, Ина. Културният проект на Вук Караджич в полемичен аспект. – В: *Славяните. Общество, религия, култура. Сборник в чест на 60-годишния юбилей на проф. дфн Панайот Карагьозов.* , ред. Йоанна Гошчинска,Татяна Леонтиева, Боян Биолчев, Джеймс Питърсън, Ян Рихлик, Петко Троев, София: УИ" Св. Климент Охридски", 2012, 412-420.

Христова, Ина. Балканският и европейският град през погледа на Иво Андрич и Мирослав Кърлежа. В : *Балканските езици, литератури и култури. Дивергенция и конвергенция*, София, 2015.

<https://www.uni->

[vt.bg/userinfo/121/pub/11119/balkanskata%20frazologia%20v%20kognitivno-
kulturologichna%20perspektiva.pdf](https://www.uni-
vt.bg/userinfo/121/pub/11119/balkanskata%20frazologia%20v%20kognitivno-
kulturologichna%20perspektiva.pdf)

Христова, Ина. Културните стереотипи за Париж в пътеписно-есеистичната проза на Антун Густав Матош и Йован Дучич. В: *Стереотипът в славянските езици, литератури и култури, т.2*, ред. Вл. Колев и колектив , УИ "Св.Кл. Охридски", 2019, стр.:126-133.

Христова, Ина. Хърватската литература в български прочити. В: *Българо-хърватски научни, културни и духовни връзки*, съст. Светозар Елдъров, Антоанета Балчева, Ирина Огнянова, Людмила Миндова, Институт за балканистика с Център по тракология , 2021, р.21-39.

Южнославянският XIX век: полемки и контексти. Електронни ресурси за южнославянските езици и литератури. Христова, Ина, Дараданова, Елена, Иванова Найда и кол.

<https://southslavic.wordpress.com/>

Дата: 20. 05.2024

Съставил:

доц. д-р Ина Христова

Приета с протокол №6 от ФС на ФСФ от 11.06.2024 г.